

พุทธวิธีกับภาวะผู้นำในยุค NEW NORMAL *
BUDDHIST METHODS WITH LEADERSHIP NEW NORMAL

คณิตดา กรรณสูต

Kanitda Karnasuta

บริษัท ซี.พี.เค.แพลนเตชัน จำกัด

Managing Director C.P.K. Plantation Co., Ltd

E-mail: kanitda@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ภาวะผู้นำในยุค New normal ที่ต้องมีการปรับตัวในช่วงสถานการณ์ในยุคนี้ ผู้นำในยุค New normal สามารถทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดศรัทธา เชื่อมมั่นในตัวผู้นำ และสามารถนำพาทุกคนไปในทิศทางเดียวกันได้ ให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ไปได้ ด้วยพรหมวิหาร 4 ดังนั้นผู้นำต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการประกอบด้วย *วิสัยทัศน์ (เมตตา)* ผู้นำต้องมองการณ์ไกล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และทันต่อเหตุการณ์ *คุณธรรม (กรุณา)* ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ยุติธรรม เน้นการพูดคุย หาสาเหตุ ไม่นิ่งเฉย *คิดบวก (มูทิตา)* ผู้นำต้องมีทัศนคติในแง่บวกเสมอ มีความชัดเจน ห่วงใย ใส่ใจ สวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ของบุคลากร *เป็นกลาง (อุเบกขา)* ผู้นำต้องมีใจเป็นกลาง กล้าคิด กล้าทำ ทันสถานการณ์ ต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ: พุทธวิธี; ภาวะผู้นำ; ยุค New normal

Abstract

The objective of this article was to present the Brahmvihara IV to apply in leadership in new normal era that adapted to current situation. Leadership in new normal era should be able to make employees believe and trust in the leaders and also be able to persuade them in the same direction and overcome the crisis by using Brahmvihara IV. The leaders should have 4 compositions: First one is Vision (metta) Leaders need to see far. ready for change and timely be willing to help each other, Second is Integrity (karuna) leaders must have morals, ethics, adhere to rules, regulations, fairness, focus

*Received July 13, 2021; Revised August 5, 2021; Accepted August 6, 2021

on talking, finding reasons, not being silent. Next is Positive thinking (mutita) Leaders must always have a positive attitude, clear, caring, caring for the welfare and well-being of personnel. Lastly, the leaders should have Neutrality (upekkha) leaders must have a neutral mind, dare to think, dare to act, keep up with the situation, must be mindful at all times.

Keywords: Buddhist Methods; Leadership; New normal

บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่ง องค์การทุกประเภทไม่ว่าองค์การธุรกิจเอกชน ราชการหรือองค์การเพื่อสาธารณประโยชน์ บทบาทของผู้นำจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของทรัพยากรทั้งหลายภายในองค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำจะทำหน้าที่ชี้แนะ ควบคุมสั่งการตลอดจนวางแผนและกำหนดเป้าหมายขององค์การ โดยส่วนรวม จึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์การนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์การนั่นเอง

ในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าได้แสดงพุทธพจน์ถึงความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีต่อความอยู่รอด มีสวัสดิภาพ และสันติสุขของผู้ตาม หรือสังคมและประเทศชาติทั้งหมด ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาถือว่า ในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น การเปลี่ยนแปลง ความเดือนร้อน ความลำบาก ความสูญเสีย และปัญหาชีวิตต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ทุกข์ นั้นเป็นสิ่งที่มิได้อยู่คู่กับมนุษย์ทุกคนที่จะต้องได้ประสบพบเจอแน่นอน ผู้นำจึงมีความสำคัญ

ความไม่แน่นอน ความเปลี่ยนแปลง และความปกติใหม่หรือ New Normal คือสิ่งที่ทุกองค์กรหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา หากองค์กรใดมีผู้นำที่มีความสามารถ ย่อมสามารถพาองค์กรก้าวผ่านความไม่แน่นอนไปได้ โดยยังคงไว้ซึ่งทีมที่เหนียวแน่นและแข็งแกร่ง แล้วผู้นำควรมีคุณสมบัติอย่างไร ในช่วงวิกฤต COVID-19 และ New Normal ผู้นำควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับพนักงานว่า แม้ว่าภาวะปกติใหม่จะเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ความแตกต่างนี้ไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว การเปิดรับจะทำให้ผู้นำสามารถกำหนดจุดยืนขององค์กรใหม่ได้อีกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการปรับกลยุทธ์ให้พนักงาน ลูกค้า นักลงทุนกลับมาเชื่อมั่นในองค์กร การเริ่มต้นแผนธุรกิจ หรือการกำหนดเป้าหมายขององค์กรใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่า ควรนำเรื่องนี้มาขยายความเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยผู้เขียนได้นำเสนอหลักพุทธธรรมที่

เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางในการบริหาร และนำเสนอภาวะผู้นำในยุค New normal ว่าเป็นอย่างไร

คำถามของบทความนี้คือ เราสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำได้อย่างไรบ้าง จึงทำให้เกิดประเด็นที่ว่า พุทธวิธีกับผู้บริหารเป็นอย่างไร ภาวะผู้นำในยุค New normal เป็นอย่างไร และสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำในยุค New normal ได้อย่างไร

เนื้อหาของบทความ

เนื้อหาของบทความนี้ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 3 ส่วน คือ ประเด็นแรก พุทธวิธีการบริหารในสมัยพุทธกาลที่นำเอาหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้มีอะไรบ้าง ประเด็นที่สอง คำว่าภาวะผู้นำในยุค New normal คืออะไร และประเด็นสุดท้ายการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำในยุค New normal เป็นอย่างไร โดยผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาไว้ดังนี้

1. พุทธวิธีการบริหาร

ในทางพระพุทธศาสนา การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคํานียามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรก แก่พระปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ ในบทความนี้ผู้เขียนได้นำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้กับการบริหารโดยมีสาระสำคัญดังนี้

1.1 ความหมายของพรหมวิหาร 4 พรหมวิหาร แปลว่า ธรรมของพรหม หรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ หลักธรรมนี้ได้แก่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2547)

1) เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจ (ว.วิชระเมธี, 2551) ความสุขของคฤหัสถ์ 4 อันได้แก่ ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ ความสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้ และความสุขเกิดจากการทำงานที่ปราศจากโทษ เป็นต้น

2) กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความทุกข์ คือ สิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน พระพุทธองค์ทรงสรุปไว้ว่าความทุกข์มี 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

2.1) ทุกข์ประจำหรือทุกข์โดยสภาวะ เป็นสิ่งที่มีชีวิตจะต้องประสบ อันเกิดจากเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ อันได้แก่ การเกิด ความแก่และความตาย

สิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่เกิดมาในโลกจะต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งรวมเรียกว่า กายิกทุกข์

2.2) ทุกข์จรหรือทุกข์ทางใจ อันเป็นความทุกข์ที่เกิดจากสาเหตุที่อยู่นอกตัวเรา เมื่อปรารถนาแล้วไม่สมหวังก็เป็นทุกข์ การประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ การพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ รวมเรียกว่า เจตสิกทุกข์

3) มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า "ดี" ในที่นี้ หมายถึง การมีความสุขหรือมีความเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีจึงหมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไม่มีจิตใจอิจฉาริษยา

4) อุเบกขา หมายถึง การรู้จักวางเฉย การวางใจเป็นกลางเพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดีย่อมได้ดี ตามกฎแห่งกรรม ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษเราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น เราควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ดังนั้น หลักพรหมวิหาร 4 ประการ ถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้บริหารจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม สำหรับตัวผู้นำ ถ้าสามารถแสดงออกได้อย่างดีและเหมาะสมแล้ว ก็จะนำไปสู่ศรัทธาจากบุคคลต่างๆ ในองค์กร และทำให้สามารถนำพาทุกคนไปในทิศทางเดียวกันได้ อันประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

2. ภาวะผู้นำในยุค New normal หัวข้อนี้ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และภาวะนำในยุค New normal ต้องเป็นอย่างไร

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ดังนี้ หลายคนอาจจะได้ยินคำว่า “ผู้นำ” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Leadership” ซึ่งมีความหมายในทำนองเดียวกันว่า “Being a leader ; power of leading, the qualities of a leader” หมายถึงผู้นำไปสู่สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์แก่มหาชน การนำไปในทางชั่วร้าย เสียหาย เช่น เป็นหัวหน้าโจรพาลูกน้องไปปล้นหรือลักขโมย หรือการตั้งตนเป็นหัวหน้าไปพาคนค้ายาเสพติด ก็คงไม่นับว่าเป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำ เพราะไม่สัมพันธ์กับเป้าหมายที่ดีงาม และมีได้ตั้งอยู่บนฐานแห่งศีลธรรม คุณธรรม และสติปัญญา (พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต), 2548)

บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกันโดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตาม หรือทำการร่วมกันก็ตามให้พากันไปด้วยดีสูงสุดหมายถึงดีงามภาวะผู้นำ ก็คือคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมา

ประสานกัน และพากันสู่จุดหมายที่ตั้งงาม คุณสมบัติของผู้นำมีหลายอย่างหลายด้าน แยกไปตามสิ่งที่ผู้นำจะต้องเกี่ยวข้อง คือ ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการที่จะไปเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นทุกอย่างให้ถูกต้องและได้ผลดี ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้นเต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง (พะยอมวงศ์สารศรี, 2545) ภาวะผู้นำ ยังหมายถึง กระบวนการของการสั่งการและใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มสมาชิกภายในองค์การ (สมยศ นาวิการ, 2544) ภาวะผู้นำคือความริเริ่มและดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม (Stogdill, 1974) ภาวะผู้นำคือความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยการ หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (McFarland, 1979) และภาวะผู้นำคือศิลปะในการชี้แนะลูกน้อง หรือผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ (Schwartz, 1980)

ดังนั้นภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีของตนกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่นเกิดความเต็มใจแล้วกระตือรือร้นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ หรือของกลุ่มเราทุกคนต้องมีภาวะผู้นำในตัวเองในการจัดการความรู้ เพื่อปรับตัวเองให้อยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงได้ กล่าวคือ ภาวะผู้นำ หรือ Leadership นั้น จะต้องมีในทุกระดับไม่ใช่เพียงผู้บังคับบัญชาเท่านั้น

2.2 ยุค New normal ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับ New normal ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้ผ่านทางเฟซบุ๊ก Malee Boonsiripunth เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวินัยดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า "New Normal" ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ และธุรกิจ โดยคำนี้กำเนิดขึ้นในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007-2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่นๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความ

เปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เปิดนิยามคำว่า “New Normal” ที่เกิดขึ้นในยุค “COVID-19” ที่ผลักดันให้ผู้คนทั่วโลกเข้าสู่ “ความปกติรูปแบบใหม่” ในทุกๆ ด้าน ทั้งไลฟ์สไตล์ ธุรกิจ สาธารณสุข การศึกษา โดยเฉพาะมาตรการผ่อนคลายเป็นระยะที่ 2 ของไทยทำให้เห็นรูปแบบ “New Normal” ชัดเจนขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

ดังนั้นคำว่า New Normal รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

2.3 ภาวะผู้นำยุค New normal ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุค New normal ไว้ดังนี้ หลายคนอาจจะได้ยินคำว่า “New Normal” บ่อย คำว่า “New Normal” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ความเป็นปกติในรูปแบบใหม่” ซึ่งคำนี้ถูกกล่าวไว้ครั้งแรก จากผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) Mr. Bill Gross ซึ่งตอนที่เขาพูดนั้น ใช้อ้างอิงถึงวิกฤติเศรษฐกิจที่สภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีการเติบโตลดลงแล้ว การเติบโตในแต่ละปี เฉลี่ยแล้วต่ำกว่าเดิม และมีอัตราการว่างงานที่สูงอย่างต่อเนื่องหลังเกิดวิกฤติการเงิน และในช่วงนี้คำนี้มาถูกกล่าวมากขึ้นเพราะว่า วิกฤติไวรัสโคโรนา ที่ทำให้เศรษฐกิจจะล่อตัว จนถึงวิกฤติในหลายประเทศที่มีการ Shut down ประเทศ ซึ่งส่งผลทำให้มีคนตกงาน ว่างงาน เป็นจำนวนมาก และส่งผลต่อเนื่องถึงการเติบโตของเศรษฐกิจไทยลดลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนเป็นการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วจนเป็น ความเป็นปกติในรูปแบบใหม่ ซึ่งภายหลังจากโควิด การเปลี่ยนแปลงอย่างคาดการณ์ไม่ได้นี้ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เหล่านี้ที่เราเรียกว่า ความเป็นปกติในรูปแบบใหม่ หรือ The New Normal (ศศิมา สุขสว่าง: ออนไลน์) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับมือ สำหรับผู้นำองค์กร ผู้นำทีมจะต้องเตรียมตัวใน 4 ด้านหลักๆ ดังนี้คือ

1) วิสัยทัศน์ (vision) นำทางธุรกิจ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว โดย การสื่อสาร (COMMUNICATE) กับทีมงาน และคนในองค์กร การสื่อสารที่ชัดเจน และทำให้ทุกคนเห็นเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เป็นภาพเดียวกัน และรู้ว่าจะก้าวเดินไปในทิศทางใด เชื่อมั่น (Belief) เชื่อมั่นในตัวเองและผู้อื่น และให้การสนับสนุนการเติบโตทั้งทางความคิด (Growth Mindset) และการทำงาน สไตล์ใหม่ๆ ในทางเดียวกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร มุ่งมั่น (Focus) มุ่งมั่นและมั่นใจว่าทีมของคุณมีความสามารถและก้าวไปด้วยกัน กับทิศทางขององค์กร

2) การทำความเข้าใจ (Understanding) ทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน ขององค์กร ชัดความสามารถและกลยุทธ์ขององค์กร ผู้นำจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับ พนักงาน ลูกค้า และ stakeholder เพื่อรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นที่เสริมสร้างมุมมอง ใหม่เพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ โดย อยากรู้อยาก เห็น (CURIOSITY) - เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้คำถามปลายเปิด หรือคำถามแบบโค้ช เปิดใจ stakeholder เพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ๆมาพัฒนาสิ่งใหม่ๆในองค์กร เอาใจใส่ (EMPATHY)- ใส่ใจกับทีมงาน เพื่อให้ได้ใจ และการร่วมมือร่วมใจอย่างต่อเนื่อง เปิดใจ (OPEN MIND) เปิดใจ เปิดรับแนวคิดใหม่ๆ เพื่อได้ไอเดียเชิงสร้างสรรค์มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) ชัดเจนกระจ่าง (Clarify) ในยุคที่ระบบและองค์กร สภาพแวดล้อมที่มีความ ซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อยๆ มีปัจจัยมากมายและซับซ้อนต่อการตัดสินใจ (Multiple key decision factors) การสร้างเสริมความชัดเจนในนโยบายและกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางที่ สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพื่อให้การตัดสินใจของผู้นำทันต่อเหตุการณ์ โดยการจัดระบบให้เรียบ ง่าย (SIMPLIFY) ลดความซับซ้อนของระบบ และเน้นประเด็นหลักๆ ที่เป็นแก่นขององค์กร จริงๆ ไม่เสียเวลากับระบบหรือขั้นตอนที่ไม่สร้างคุณค่าให้กับองค์กร ตระหนักรู้ (Awareness) ใช้สัญชาตญาณ และประสบการณ์ในการทำงาน และตัดสินใจ การคิดเชิง ระบบ (SYSTEMS THINKING) เพื่อให้ได้มุมมองแบบองค์รวม แล้วแยกย่อยออกมาเป็นส่วน ต่างๆเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน

4) ความว่องไว (Agility) ต่อการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่ยืดหยุ่นและมีการ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะสามารถรับมือกับ สถานการณ์ฉุกเฉินได้ โดยที่ยังคงเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรยังอยู่ โดยการตัดสินใจ (DECISIVENESS) ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและตัดสินใจ ด้วยความมั่นใจ การพัฒนานวัตกรรม (innovation) เรียนรู้ปัญหาของลูกค้า ใส่ใจกับผู้คน แล้วพัฒนานวัตกรรมใหม่ออกมาเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น การให้อำนาจ (EMPOWER) การ ทำงานสร้างเครือข่าย การทำงานร่วมกัน และ การสนับสนุนทำให้ผู้อื่นสามารถทำงานได้ อย่างยอดเยี่ยม

ดังนั้น ภาวะผู้นำในยุค New normal นี้ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความ เข้าใจ มีความชัดเจน และทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการ เปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือแม้แต่กระทั่งสถานการณ์ที่เราพบ เจอกันอยู่ในปัจจุบันหรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ พวกเราต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ ต้องหันมาสวมหน้ากากอนามัย ต้องพก แอลกอฮอล์ ต้องหมั่นล้างมือ บางหน่วยงานมีนโยบาย Work from home ต้องหันมาใช้

ระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะทำงาน ซื้อสินค้าและบริการ ทุกคนต้องหันมาปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตใหม่

3. พรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำในยุค New normal

New Normal เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จนทำให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ขึ้น จากการที่เราเคยทำงานในหน่วยงาน หรือองค์กร ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเป็นแบบ Work from home บ้าง หรืออาจมาจากสถานการณ์อื่นๆ ที่เราไม่คาดคิดมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ่เบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไป ก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม ในยุคนี้ “ผู้นำ” จะมีความสำคัญมากเนื่องจากสถานการณ์ที่ถูกบีบคั้น จากสถานการณ์โรคระบาด สถานการณ์ทางการเมือง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ “ผู้นำ” ต้องมีความ เมตตาสูงแก่ บุคลากรในแต่ละองค์กร เพื่อนำพาองค์กรให้ผ่านพ้นวิกฤตไปได้ด้วยดี ในทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับ “ผู้นำ” ต้องมีคุณธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจ ผู้นำต้องมีจิตใจในภาวะการณ์อย่างนี้ เพื่อให้ก้าวผ่านพ้นวิกฤตต่างๆ ไปได้ด้วยดี ผู้เขียนจึงได้นำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้กับผู้นำ เพื่อให้ได้คุณลักษณะของผู้นำในยุค New normal ดังนี้

3.1 เมตตากับภาวะผู้นำในยุค New normal คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และทันต่อเหตุการณ์ สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร ต้องเข้าอกเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในยุคนี้ ตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรทั้งในและนอกองค์กร รวมถึงการเอาใจใส่ดูแล ห่วงใย สร้างความอบอุ่นในการทำงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร ส่งเสริมการทำงานเพื่อพัฒนาบุคลากรขององค์กรในด้านทักษะการทำงานได้อย่างดียิ่ง หากเราได้ผู้นำที่มีความเมตตา เราจะได้ผู้นำที่มองการณ์ไกล วิสัยทัศน์ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3.2 กรรณากับภาวะผู้นำในยุค New normal คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อทำงานแล้วเกิดปัญหา หรืออุปสรรค สิ่งแรกที่ผู้นำต้องทำคือ การพูดคุย หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมชี้แนะหาทางแก้ไขให้กับบุคลากร ไม่ใช่ปล่อยให้บุคลากรต้องเผชิญปัญหา หรือรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ผู้นำต้องศึกษาและทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในทุกด้าน ผู้นำต้องรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นที่เสริมสร้างมุมมองใหม่เพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง หากเราได้ผู้นำที่มีความกรุณา เราจะได้ผู้นำดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ยุติธรรม

3.2 มุทิตากับภาวะผู้นำในยุค New normal คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องทัศนคติในแง่บวกเสมอ เพราะคุณสมบัตินี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้องค์กรว่าจะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำจะต้องยอมรับความเป็นจริงของทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผู้นำต้องใส่ใจสวัสดิภาพการทำงานของบุคลากร ใส่ใจในสภาพจิตใจ ความเป็นอยู่ และสุขภาพของบุคลากร คอยให้ความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตน เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ อาทิเช่น จัดสวัสดิการช่วยเหลือครอบครัวที่เดือดร้อน อุปกรณ์หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ ชุดป้องกันต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานของบุคลากรนั้นๆ หากเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในการทำงาน ทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อถือ เชื่อมั่น และพร้อมที่จะทุ่มเทใจในการทำงานอย่างมีความสุข หากเราได้ผู้นำที่มีมุทิตา เราจะได้ผู้นำที่มีความชัดเจน ใส่ใจทุกรายละเอียด แก้ปัญหาทันทั่วถึง

3.4 อุเบกขากับภาวะผู้นำในยุค New normal คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีใจเป็นกลาง อันดับแรกผู้นำต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ยิ่งในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 บุคลากรส่วนใหญ่จะมีความเครียด อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้ง่าย ผู้นำต้องหมั่นนัดประชุมเอาใจใส่เป็นพิเศษ ยิ่งบางองค์กรมีนโยบายการทำงาน Work from home ยิ่งต้องใส่ใจเป็นพิเศษต้องหมั่นประชุมออนไลน์ เพื่อถามไถ่สาระทุกข์ ของบุคลากรเป็นสำคัญ เพื่อลดความเครียดในการทำงาน และหากหากบุคลากรติดปัญหาหรือ มีความขัดแย้งกันในการทำงาน ผู้นำควรหาวิธีการแก้ปัญหาโดยด่วน หากมีผู้ใดกระทำความผิดก็ต้องตัดสินอย่างเป็นกลางฟังเหตุผลทั้งสองฝ่ายว่าไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้อง ไม่ลงโทษบุคลากรอย่างไร้เหตุผล หากเราได้ผู้นำที่มีอุเบกขา เราจะได้ผู้นำที่มีใจเป็นกลาง กล้าคิด กล้าทำ ทันสถานการณ์

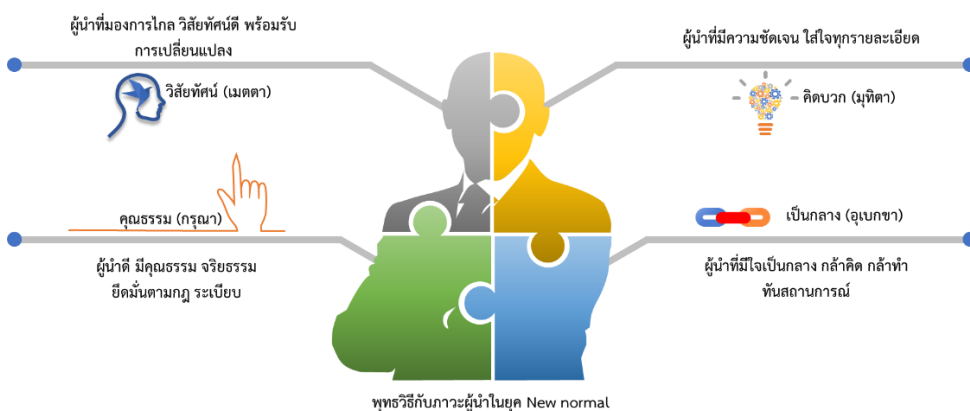
ดังนั้นคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำในยุค New normal ตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย **1) วิสัยทัศน์ (เมตตา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีวิสัยทัศน์ที่

ชัดเจน และทันต่อเหตุการณ์ สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร ต้องเข้าอกเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในยุคนี้ หากเราได้ผู้นำที่มีความเมตตา เราจะได้ผู้นำที่มองการณ์ไกล วิสัยทัศน์ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2) **คุณธรรม (กรุณา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อทำงานแล้วเกิดปัญหา หรืออุปสรรค สิ่งแรกที่ผู้นำต้องทำคือ การพูดคุย หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมชี้แนะนำทางการแก้ไขให้กับบุคลากร ไม่ใช่ปล่อยให้บุคลากรต้องเผชิญปัญหา หรือรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว หากเราได้ผู้นำที่มีความกรุณา เราจะได้ผู้นำดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ยุติธรรม 3) **คิดบวก (มุทิตา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องทัศนคติในแง่บวกเสมอ เพราะคุณสมบัตินี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้องค์กรว่าจะสามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำจะต้องยอมรับความเป็นจริงของทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผู้นำต้องใส่ใจสวัสดิภาพการทำงานของบุคลากร ใส่ใจในสภาพจิตใจ ความเป็นอยู่ และสุขภาพของบุคลากร คอยให้ความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตน เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ หากเราได้ผู้นำที่มีมุทิตา เราจะได้ผู้นำที่มีความชัดเจน ใส่ใจทุกรายละเอียด แก้ปัญหาทันทั่วทั้งที่ และ

4) **เป็นกลาง (อุเบกขา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีใจเป็นกลาง อันดับแรกผู้นำต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ยิ่งในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 บุคลากรส่วนใหญ่จะมีความเครียด อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้ง่าย ผู้นำต้องหมั่นนัดประชุมเอาใจใส่เป็นพิเศษ ยิ่งบางองค์กรมีนโยบายการทำงาน Work from home ยิ่งต้องใส่ใจเป็นพิเศษต้องหมั่นประชุมออนไลน์ เพื่อถามไถ่สาระทุกข์ ของบุคลากรเป็นสำคัญ เพื่อลดความเครียดในการทำงาน และหากหากบุคลากรติดปัญหาหรือ มีความขัดแย้งกันในการทำงาน ผู้นำควรรับหาวิธีการแก้ปัญหาโดยด่วน หากเราได้ผู้นำที่มีอุเบกขา เราจะได้ผู้นำที่มีใจเป็นกลาง กล้าคิด กล้าทำ ทันสถานการณ์

ดังนั้น คุณลักษณะของผู้นำในยุค New normal โดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการนั้น ต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ (เมตตา) ผู้นำต้องมองการณ์ไกล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และทันต่อเหตุการณ์ 2) คุณธรรม (กรุณา) ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ยุติธรรม เน้นการพูดคุย หาสาเหตุ ไม่นิ่งเฉย 3) คิดบวก (มุทิตา) ผู้นำต้องมีทัศนคติในแง่บวกเสมอ มีความชัดเจน ห่วงใย ใส่ใจ สวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ของบุคลากร และ 4) เป็นกลาง (อุเบกขา) ผู้นำต้องมีใจเป็นกลาง กล้าคิด กล้าทำ ทันสถานการณ์ ต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา

จากเนื้อหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยได้สรุปการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำในยุค New normal ไว้เป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

จากเนื้อหาสาระของบทความข้างต้นนี้ ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาไว้ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นแรก พุทธวิธีการบริหารในสมัยพุทธกาลที่นำเอาหลักพรหมวิหาร 4 คืออะไร ประเด็นที่สอง คำว่าภาวะผู้นำในยุค New normal คืออะไร และประเด็นสุดท้าย การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำในยุค New normal เป็นอย่างไร โดยผู้เขียนได้สรุปแต่ละประเด็นไว้ดังนี้

สำหรับ **ประเด็นแรก** พุทธวิธีการบริหารในสมัยพุทธกาลที่นำเอาหลักพรหมวิหาร 4 ประการ ถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้บริหารจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม สำหรับตัวผู้นำ ถ้าสามารถแสดงออกได้อย่างดีและเหมาะสมแล้ว ก็จะนำไปสู่ศรัทธาจากบุคคลต่างๆ ในองค์กร และทำให้สามารถนำพาทุกคนไปในทิศทางเดียวกันได้ อันประกอบด้วย **เมตตา** คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข คิดทำประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างทั่วถึง **กรุณา** คือ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อน **มุทิตา** คือ ความยินดีต่อผู้อื่น ใส่ใจเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข และ **อุเบกขา** คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา

ในส่วน **ประเด็นที่สอง** คำว่าภาวะผู้นำในยุค New normal ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความเข้าใจ มีความชัดเจน และทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือแม้แต่กระทั่งสถานการณ์ที่เราพบเจอกันอยู่ในปัจจุบัน อาทิเช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้พวกเราต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ ต้องหันมาสวม

หน้าากอนามัย ต้องพกแอลกอฮอล์ ต้องหมั่นล้างมือ บางหน่วยงานมีนโยบาย Work from home ต้องหันมาใช้ระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะทำงาน ซื้อสินค้าและบริการ ทุกคนต้องหันมาปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตใหม่ ผู้นำจึงมีส่วนสำคัญมากในการที่จะต้องใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ รวมถึงการเตรียมความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นในด้านการบริหารงาน กลยุทธ์ วิธีการรับมือกับปัญหาต่างๆ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร ภายในและภายนอกองค์กรด้วย

สำหรับใน **ประเด็นสุดท้าย** ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำในยุค New normal ผู้เขียนได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้นำโดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการไว้ดังนี้ **1) วิสัยทัศน์ (เมตตา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมองการณ์ไกล วิสัยทัศน์ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และทันต่อเหตุการณ์ สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร ต้องเข้าอกเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในยุคนี้ **2) คุณธรรม (กรุณา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ยุติธรรม เน้นการพูดคุย หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมชี้แนะแนวทางแก้ไขให้กับบุคลากร ไม่นิ่งเฉย

3) คิดบวก (มุทิตา) คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องทัศนคติในแง่บวกเสมอ มีความชัดเจน ใส่ใจทุกรายละเอียด แก้ปัญหาทันที่ ผู้นำจะต้องยอมรับความเป็นจริงของทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใส่ใจสวัสดิภาพการทำงานของบุคลากร ใส่ใจในสภาพจิตใจ ความเป็นอยู่ และสุขภาพของบุคลากร คอยให้ความรู้ และคำแนะนำในการปฏิบัติตน เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมให้กับบุคลากร **4) เป็นกลาง (อุเบกขา)** คุณลักษณะของผู้นำในยุคนี้ต้องมีใจเป็นกลาง กล้าคิด กล้าทำ ทันสถานการณ์ ต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หมั่นถามไถ่สารทุกข์ รับหาวิธีการแก้ปัญหาโดยด่วน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). “New Normal” คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต “ปกติวิถีใหม่” สืบค้น 9 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมญฺยชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระศรีปริยัติโมลี(สมชัย กุศลจิตฺโต). (2548). *ชุดพุทธศาสนาประยุกต์สงฆ์ผู้นำสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พะยอม วงศ์สารศรี. (2545). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.
- ว.วชิรเมธี. (2551). *คนสำราญงานสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ธรรมะ.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2564). *The New Normal* กับการปรับตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลง ใน ยุค Digital Transformation. สืบค้น 9 มีนาคม 2564, จาก <https://www.sasimasuk.com/17203943/the-new-normaltransformation>
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- McFarland. (1979). *Management: Foundation & Practices* (5th ed). New York: Macmillan Publishing Inc.
- Schwartz, Z.D. (1980). *Introduction to Management: Principle, Practice and Process*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership: A survey of theory and research*. New York: Free Press.